

non peccasse Abigail retrahendo David ab execundo malo, quod juraverat. Neque etiam dicit semper esse perjurium, jurare contrarium ejus, quod alter jurando comminatus fuerat, nam sine dubio potest esse opus pietatis, si alter tenere vel injuste juraverat. Solum ergo exaggerat incommoda et pericula, quae sunt in facilitate jurandi; nam ex ea sequuntur multa perjuria, quia vel juramenta non impletur cum debent, vel si juste impeduntur, male fiunt, et perjuria censentur, non quia non impletur, sed potius quia ita fiunt, ut secundum rectam rationem impleri non debeant. Ut enim notavit Magister Sentent., in 3. d. 39, circa finem, juramentum illicitum non observatum vocatur perjurium, non quia inde reus sit aliquis, quod non observat, sed quia juravit injustum, *ex quo (inquit) reus est sicut ille qui pejerat.*

CAPUT XVI.

UTRUM JURAMENTUM DE ACTU INDIFFERENTE OBLIGET?

1. *Objectio.* — *Solutio.* — Dico primo: juramentum non potest obligare ad actum indifferentem, ut indifferentis est. Hæc assertio sumitur ex D. Thoma, in d. art. 7; quamvis enim non faciat expressam mentionem actuum indifferentium, comprehendit illos, juxta suam doctrinam, sub bonis, vel malis, vel impedientibus majus bonum; et ita etiam sumitur ex aliis auctoribus allegatis. Probatur autem breviter, quia imprimis actus de se indifferentis, quotiescumque propter se tantum fit, sine ulla relatione ad honestum finem, est peccatum veniale juxta probabiliorem sententiam; ergo jurare actum indifferentem ut sic, idem est quod jurare quoddam peccatum veniale; ergo tale juramentum non obligat. Dices: contraria sententia, quod actus indifferentis in individuo non sit peccatum, probabilis est; ergo saltem secundum illam illud juramentum obligabit. Respondeo, quidquid sit de antecedenti (quod mihi dubium est, saltem loquendo de probabilitate practica), negando consequentiam; quia ut juramentum non obliget, satis est quod sit probabilius, illum operandi modum esse peccaminosum; nam, sicut juramentum non est vinculum iniquitatis, ita non est vinculum obligans ad sequendam viam incertam, reicta secura, in materia vitandi peccatum.

2. *Juramentum non solum non obligat ad*

actum indifferentem, quia malus est, sed quia bonus non est. — *Etsi hæc possint separari.* — Unde ulterius addo, juramentum non solum non obligare ad actum indifferentem secundum se spectatum, quia malus est, sed etiam quia bonus non est sic factus in individuo, etiamsi singamus illa duo esse in individuo separabilia, quod non credimus, quia eo ipso talis actus otiosus est; quod in actu humano et morali sufficit ad aliqualem malitiam, ut in verbis otiosis constat. Tamen admissa etiam illa separatione, saltem ille actus sic factus est inutile, tam operanti quam aliis, ut supponimus, quia si esset utilis, et ut sic spectaretur, jam non sumeretur ut indifferentis; ergo talis actus ad minus est impeditivus majoris boni; ergo vel ex hoc capite tale juramentum non obligat, juxta superius dicta. Et confirmatur, nam qui juraret pro aliquo tempore non facere quidpiam honestum, non obligaretur tali juramento, ut omnes fatentur, et infra videbimus tractando generaliter de omissionibus; ergo qui jurat facere actum indifferentem non obligatur. Probatur consequentia, quia ille in virtute jurat non facere actum honestum, dum circa actum indifferentem occupatur. Imo, loquendo moraliter et humano modo, vix potest aliquis cessare ab actu honesto, et non peccare, nisi faciendo actum indifferentem, quia vix potest cessare ab omni actu libero, supposita sufficienti advertentia; nam saltem aliquid libere cogitabit. Unde sicut non potest aliquis juramento se obligare ad consumendum tempus inutilibus cogitationibus, etiam indifferentibus, ita neque ad se occupandum opere indifferentem, ut tale est.

3. *Instantia.* — *Solutio.* — Dices: qui jurat opus indifferentis, non jurat facere illud sine honesto fine (nam si hoc juret, jurabit peccatum, vel aliquid repugnans honestati, et sic convineunt rationes factæ), sed præcise jurat facere tale opus de se indifferentis, quod in individuo poterit honeste fieri; ergo juramentum de se obligabit ad faciendum tale opus, quandoquidem fieri potest sine peccato, et tunc generalis regula rectæ rationis obligabit ad ponendum finem, quo honeste fiat. Respondet primo, saepè accidere posse ut actus de se indifferentis in tali persona, et tali tempore et loco, non possit cum fine honesto habere proportionem; ut si Scholasticus, qui neque ad salutem neque ad rationabile corporis levamen indiget ludo, juret ludere, non obligatur, quia et actus ille de se est indifferentis, et in tali persona non habet proportionem.

CAP. XVII. AN JURAMENTUM DE OMISSIONE VEL NEGATIONE OPERIS OBLIGET.

nem cum honesto fine; et similia exempla possunt multa adhiberi. Quoties ergo talis fuerit actus indifferentis, non habet locum replica facta. Secundo dicitur, quod licet homo possit actum indifferentem referre ad honestum bonum, ex vi juramenti non tenetur, quia non hoc juravit, ut de Voto latius dicimus. Per conjecturam autem præsumi potest, quando actus indifferentis cum juramento promissus habet in tali persona commoditatem, et proportionem ad honestum finem, eo ipso intelligi juratum in ordine ad talem finem; et ideo juxta probabilitatem præsumptionis, servandum esse juramentum, quamdiu opus retinuerit utilitatem illam, seu habitudinem ad talem finem. Tunc autem tale juramentum non pertinet ad hanc primam assertionem, sed ad sequentem, quia non est juramentum de opere indifferentem, ut tale est, sed est utile ad bonum finem.

4. Dico secundo: si actus indifferentis juretur, vel propter honestum finem, vel propter utilitatem proximi, ad quam est accommodatum juramentum, obligat. Probatur, quia juramentum de quocumque opere virtutis inducit obligationem, ut cap. 12 visum est; sed opus indifferentis factum propter honestum finem est opus virtutis; ergo sic juratum cadit sub obligationem. Neque in hoc est ulla difficultas, sed explicandum est eo modo, quo diximus de propriis actibus virtutum. Addimus vero in ultima parte assertionis, quando opus est utile proximo, et in ejus utilitatem juretur, satis esse quod non sit malum; nam licet sit indifferentis tale juramentum, obligat, quia in illo non attenditur per se primo honestas operis, sed commoditas proximi, quam intendere per se bonum est, etiamsi intendatur per opus alias indifferentes, dummodo malum non sit; nam per illam relationem fiet opus bonum, vel liberalitatis, vel misericordiae, vel justitiae, vel certe humanæ fidelitatis. Et ita hæc pars virtute continetur in secunda, posita vero est ad maiorem claritatem; ut nimis intelligatur in juramento facto in favorem proximi inveniri hanc specialem rationem, quod ex vi qualiscumque juris acquisiti proximo per promissorum juramentum illi factum sufficienter honestatur opus illi promissum, etiamsi alias de se indifferentis esset, et ideo illud etiam satis est ut tale juramentum semper includat obligationem. Hæc autem ratio non habet locum in operibus de se iudicantibus, ut ire in agrum, vel legere, quando ordinantur ad ra-

tionabilem commoditatem ipsius jurantis: nam ipse jurans proprie non acquirit jus, et licet acquireret, posset illi cedere, et ideo dicimus talia opera et juramenta spectanda esse sicut alia opera virtutis, quæ absolute propter honestatem jurantur. Quod si opus indifferentis referatur immediate ad honorem Dei, induet rationem voti, et per principia supra posita de voto jurato regulandum est, ut latius explicabitur infra circa materiam voti.

CAPUT XVII.

QUANDO ET QUOMODO OBLIGET JURAMENTUM DE OMISSIONE SEU NEGATIONE ALICUJUS OPERIS.

2. *Juramentum de non committendo peccato obligatorium est.* — *Negatio, quæ juratur intuitu vitandi peccatum, obligationem inducit.* — Primo ergo certum est, si fiat juramentum de cavendo, seu non committendo actu peccaminoso, tale juramentum obligatorium esse. Patet, quia tale juramentum est de re honesta, nam vitare peccatum bonum est. Nec refert quod illa non sit res positiva, sed tantum parentia, tum quia secundum moralem estimationem parentia mali est magnum bonum; tum etiam quia in observatione talis juramenti moraliter includitur positiva voluntas non peccandi, quæ bona est. Atque hinc sequitur, quoties juratur negatio aliqua intuitu vitandi peccatum, vitando actum qui potest esse occasio ejus, juramentum maxime obligare; ut si quis juret non ingredi talem domum, in qua expertus est occasionem, vel non habere familiaritatem cum tali amico, qui sibi est in scandalum, et sic de aliis. Et ratio est eadem, quia tunc illa negatio induit eamdem honestatem. Solum oportet advertere differentiam inter prædictas omissiones. Nam quando juramentum immediate est de non committendo tali peccato, verbi gratia, furto, fornicatione, etc., tunc juramentum de

se semper obligat, quia materia semper habet eamdem honestatem. At vero quando omissione jurata non consistit formaliter et immediate in omissione peccati, sed in omissione alterius actus de se non mali, quatenus est occasio peccati, tunc obligatio juramenti non est ita perpetua, sed tamdiu durat, quamdiu ille actus fuerit occasio peccandi. Si autem ratio occasionis auferatur, obligatio juramenti cessabit, ut in exemplis adductis, si a tali domo auferatur occasio, vel si talis amicus mutet mores, et studiosus fiat. Ratio sumi potest, vel ex generali principio, quod juramentum promissorium non obligat mutatis rebus, juxta caput *Quemadmodum*, de Jurej.; vel in principio supra posito, quod medium indifferentes, si fiat inutile, et impertinens ad finem honestum, jam non accipit honestatem ab illo; vel denique in intentione jurantis, quae solum fuit cavere occasionem peccandi, et ideo si jam non est occasio, non fuit sub juramento comprehensa.

3. *Juramentum de actu indifferenti omitendo intuitu honestatis, obligatorium est.* — Dico secundo: juramentum de omittendo actu indifferenti, si fiat intuitu honestatis, ad quam illa omissione possit aliquid conducere, obligatorium est, non vero si sit de omissione impertinente ad virtutem. Prior pars certa est, et communis, quia talis omissione sub illo respectu participat honestatem finis ad quem ordinatur, atque ita juramentum illud est de materia honesta; ergo obligat. Exempla sunt, si quis juret abstinere in die aliquo ab opere servili, ut possit vacare operibus religionis, vel si quis juret non exire domo, ut ibi melius occupetur, et similia. Imo hoc titulo multæ negationes hujusmodi sunt materiae votorum, ut est votum non nubendi, vel etiam votum paupertatis, vel abstinentiæ a cibo impediente usum alicujus actus studiosi. Sic etiam obligat juramentum non ludendi, per se loquendo, quia licet actus ille sit indifferentes, tamen abstinentia ab illo est de se valde utilis vel ad lucrandum tempus ad exercitia virtutis, vel ad vitanda pericula et nocimenta quæ ex frequentia talis actus sequi solent. Eademque ratio est de quibusdam aliis actibus, qui licet non sint per se mali, moraliter implicant hominem in vitiis et peccatis, vel certe multum avertunt ab spiritualibus bonis; hujusmodi sunt mercatura, et aliæ negotiations humanae. Et ideo juramentum de non exercenda tali actione per se et ex objecto non est vanum, et ideo regulariter obligationem inducit, nisi

ex circumstantia personæ, et statu ejus contingat, tale juramentum prudenter judicari contra bonos mores ejus.

4. *Difficultas quædam contra secundam partem assertionis.* — In secunda parte assertio- nis videtur esse nonnihil difficultatis; procedit enim, quando aliquis jurat non facere opus indifferentes, cuius privatio impertinens est ad virtutem, sicut et opus, neque illam juvat, neque impedit: ut verbi gratia, in femina non laborare manibus, et in homine non scribere, vel non legere. Cur ergo juramentum de tali negatione non obligabit? nam tale juramentum impleri potest sine peccato, ut per se constat, et sine impedimento melioris boni; nam illud juramentum solum impedit opus indifferentes, cuius privatio per se nihil confert ad honestatem, ut supponitur; ergo omissione talis operis neque est mala, neque impeditiva melioris boni; ergo juramentum de tali omissione potest impleri sine peccato, et sine impedimento alicujus boni. Cur ergo non implebitur, ut salvetur veritas juramenti? nam (ut iura dicunt) non observatio juramenti solum permittitur ad vitandum majus malum: hic autem nullum malum vitatur, ut constat. Declaratur etiam ex quadam notanda differentia inter opus indifferentes, et negationem seu omissionem ejus; nam opus indifferentes, si in individuo sic fiat, eo ipso malum est, vel certe impeditivum majoris boni, et ideo juramentum de illo non valet. Omissione autem talis operis etiam per se spectata non est mala, neque impedit majus bonum; et ideo juramentum de illa sine ullo incommodo morali impleri potest. Cur ergo non implebitur? Accedit quod talis omissione videtur potius commoda ad virtutem, quia saltem constituit hominem magis expeditum ad bene operandum, si velit; ergo saltem hoc titulo obligare poterit tale juramentum.

5. *Resolutio difficultatis.* — Nihilominus vera est illa pars assertionis formaliter sumpta, ut proposita est tanquam distincta a priori parte; nam si vacatio ab opere aliquo prorsus est indifferentes, et nulla honestas vel rationabilis utilitas in ea spectatur, impertinens est et inutilis; ergo non est materia obligationis moralis; ergo nec juramentum de illa sic spectata obligat. Imo vero si opus illud, quamvis in ratione virtutis sit indifferentes, per se afferre potest aliquam naturæ commoditatem, ut est laborare manibus, et legere, aut scribere, sic talis omissione non solum honesta non est, verum etiam vergit in

detrimentum naturæ, et ideo tale juramentum nullum est, et non obligat. Si autem talis omissione spectetur sub quacumque habitudine ad virtutem, sic non pertinet ad hanc partem assertionis, sed ad primam. Dupliciter autem potest id contingere. Primo, si juramentum sit de non faciendo opere indifference in eo sistendo, et hoc per se bonum est, et ex vi talis objecti obligabit, non quidem ad non faciendum opus absolute, seu quoad exercitium (ut sic dicam), sed ad non faciendum illud inutiliter et otiose. Alio modo potest in ea privatione involvi respectus ad honestatem, si homo intendat non occupari in tali opere, ut non distrahitur vel impediatur ab aliis bonis; et tunc constat ex priori parte assertio- nis, et esse obligationem, et unde oriatur. Et ita patet responsio ad posteriorem partem difficultatis.

6. Ad priorem vero respondet, juramentum promissorium non obligare ad faciendam veram priorem propositionem de futuro, nisi supposita materia capaci obligationis; et stante illa obligatione procedit regula, quod non est prætermittenda veritas, nisi ubi res vergeret in deteriorem exitum, seu, quod idem est, nisi propter vitandum malum. At vero quando materia de se est incapax, obligatio a principio nulla fuit, et ideo neque postea necessarium est verum efficere, quod fuit assertum. Est autem dieta materia incapax propter suam vanitatem et inutilitatem. Neque enim verisimile est, Deum velle sua auctoritate favere vanæ et quasi superstitione observantiæ, et ideo a principio fuit error in tali juramento, quia in vanum nomen Dei invocatum est; postea vero nullus est defectus formalis (ut sic dicam) veritatis, quia secundum rectam rationem non magis est habenda ratio prioris dicti, quam si dictum non fuisset. Quin potius, quamvis per se non sit malum tale opus indifferentes omittere, nihilominus abstinere ab illo, quasi ex obligatione, et sub intuitu reverentiae divinæ, superstitionis es- set et culpabile, ut statim amplius explicabitur.

7. *Juramentum de non exercendo aliquem actum bonum supererogationis, non inducit obligationem.* — Dico tertio: juramentum de non faciendo aliquo actu bono supererogationis, ut tale est, obligationem non inducit. Loquor de actu supererogationis, nam si actus sit necessarius, seu sub præcepto, omissione ejus erit culpa, et ideo clarum est, ex dictis capite præcedenti, illam non esse materiam capa-

cem obligationis juramenti; quando vero opus est bonum, non tamen præceptum, omis- sio ejus non est malum, sed quasi indifferens, et ideo potest habere dubitationem proxime tactam, quia juramentum de omissione talis actus impleri potest sine peccato, et ideo non appetat tam clara incapacitas obligationis. Nihilominus assertio posita communis est; te- net D. Thomas, d. q. 89, art. 7, ad 2, et ibi Cajet., Soto, et alii; idem D. Thom., Quodlib. 3, q. 5, art. 14, et Quodlib. 5, art. 27; Abb., cum aliis, in c. *Si vero*, de Jurejur.; Archid., in c. *Si aliquid*, 22, q. 4; Covar. supra, p. 1, § 6, n. 6 et 7. Exempla magis frequentia et certiora sunt, si quis juret se non ingressum religionem, vel non facere eleemosynam, aut non audire Missam in die non festivo. Ra- tio autem communis est, quia talis omissione (esto mala non sit) per se nullam bonitatem affert, et alioqui directe impedit majus bonum, et ideo est incapax obligationis justæ, nedum religiosæ, qualis est obligatio jura- menti.

8. Explicatur et confirmatur; nam duobus modis potest impeditri opus honestum: uno modo, indirecete, quia non potest esse simul cum alio opere promisso sub juramento; ut si quis juret dare Petro pecuniam, quam habet, eo ipso impeditur ne possit ex illa aliam eleemosynam facere; alio modo potest omissionis operis boni directe et per se intendi, ut fit, quando directe juratur sola talis omissione. Prior ergo modus per se non habet deformitatem, quando actus directe intentus honestus est, et ideo juramentum de tali actu per se obligat ad opus, de quo directe fit, et conse- querenter poterit etiam obligare aliquando ad omissionem melioris actus, juxta regulas pos- sitas in c. 15. At vero quando omissione boni actus directe et per se tantum intenta est, nullam habet rationem boni, sed impedimenti majoris boni, et ideo deformitatem quamdam habet tale juramentum, ratione cuius dici potest a principio vergere in pejorem exitum, et in perniciem animæ, et ideo non inducere obligationem. Ita notavit Palud., in 4, d. 38, q. 1, num. 29; et sequitur Sylv., *Votum*, 1, quæst. 4, in finem.

9. Et hinc fit ut in hoc juramento, quod est directe de omissione operis vel status supererogationis, necessarium non sit moraliter distinguere an tale juramentum fiat intuitu divini honoris, vel intuitu proximi, vel per setatum et absolute, quia, quolibet modo istorum fiat, non inducit obligationem.

De primo modo res est clara ex superius dictis, et ex materia de voto magis constabat; nam ibi includitur votum juratum; illa autem non potest esse materia voti; ergo nec materia juramenti promissorii ad Deum. Et hinc etiam est clarum tertium membrum, quia juramentum absolute et per se factum reducitur ad votum, vel ejus conditionem imitatur, ut supra etiam declaratum est, et ideo, si sit per se impeditum melioris boni, non obligat. Secundum autem membrum patet, quia negatio boni operis, per se et nude spectata, non est utilis proximo; ergo parum refert ad obligationem talis juramenti, quod sit factum in gratiam proximi, quia nullam inde accipit honestatem, estque irrationalis voluntas proximi volentis sibi tale juramentum impleri.

10. Instantia. — **Solutio.** — Dices: interdum ex omissione boni operis resultat commodum proximi; ergo, si intuitu talis commodi illi fiat tale juramentum, obligabit. Consequentia patet, quia jam tunc cessat ratio facta, et procedunt quae supra dieta sunt de juramento facto in utilitatem proximi, etiam cum impedimento melioris boni, extra statum perfectionis. Antecedens vero patet exemplis. Primo, si pater juret filio, vel maritus uxori, non facturum eleemosynas abundantes, etiam licitas, ut illis bona conserventur. Item, si quis juret mihi non servitum hospitali, ut sit liber ad mihi inserviendum. Respondeo, non parum esse dubiam obligationem talium juramentorum; nam profecto si sistant in sola negatione operis studiosi, et non includant formaliter aut virtute obligationem ad aliquid directe et proxime pertinens ad commodum proximi, non videntur obligare, quia sunt contra bonos mores animae. Si autem directe respiciant talem utilitatem, jam non erunt de pura negatione studiosi actus, sed aliam materiam moralem habebunt. Ut, verbi gratia, in priori exemplo, si pater juret non facere eleemosynas, ut liber maneat ad ludendum, vel donandum amicis, aut aliis modis expendendi etiam superflue, profecto esset iniquum juramentum, regulariter loquendo; si vero esset juramentum generale de moderandis sumptibus, vel non alienandis, sine magna causa vel necessitate, tunc valere posset juramentum, quia virtute esset de conservandis bonis in utilitatem filiorum. Unde si in particulari talis esset persona, ut in aliis sumptibus esset moderata et prudens, in eleemosynis autem faciendis nimium effusa, et ideo jura-

ret non facere eleemosynas, nisi necessarias, vel moderatas secundum suum statum, tunc validum esse posset juramentum, quia non intelligeretur esse directe de negatione actus virtutis, sed de rationabili conservatione bonorum pro filiorum commodis. Et ita est de similibus materiis judicandum, in quibus prudenti arbitrio opus est, quia non potest certior regula tradi; in dubio autem illud videatur eligendum quod fuerit honestum, quia in hoc etiam magis consultur religioni jumenti.

11. Dejuramento non mutuandi. — **Prima sententia negans.** — **Secunda sententia affirmans.** — Atque hinc expeditur dubium quod hic tractari solet, an juramentum de non mutuando vel de non fidejubendo obligationem inducat. Nam partem negantem sequitur Abb., in c. *Si vero*, de Jurejur., n. 5 et 6, ubi alios refert; et hoc sequitur Covarr., d. 1 p., § 6, n. 7, ubi in eamdem sententiam refert D. Thomam, Gratianum, et alios. Et sumi potest a simili ex D. Thoma in Quodlibet. 12, art. 21, ubi agit de juramento non communicandi doctrinam alicujus experimenti, de quo dicit simpliciter non obligare. Fundamentum est, quia talia opera sunt misericordiae seu charitatis, et ideo vel sunt in pracepto, vel in consilio, et ideo tale juramentum impedit opus vel pracepti, vel consilii. Aliis autem videntur illa juramenta valida. Quam sententiam tenet Major, in 4, dist. 38, q. 1, ubi de voto tractat, et pro eadem sententia citatur Oldra., cons. 90; Hippolytus, in Repetitione rubricae, ff. de Fidejussorib., n. 28. Et fundamentum esse potest, quia mutuare vel fidejubere ut sic non dicit opus virtutis, sed indifferens, et potest ejus parentia cedere in utilitatem jurantis, vel alterius; ergo juramentum de se validum est.

12. Neutra vero sententia est absolute sequenda, sed imprimis distinguere oportet an juramentum hoc per se et absolute fiat, vel in gratiam alicujus tertii. Priori ergo modo mutuare et fidejubere ex objecto sunt opera misericordiae, nam per illa subveniri solet necessitatibus proximorum, et possunt aliquando esse in pracepto, si necessitas proximi gravissima sit, et possit illis modis ei subveniri sine magno dispendio proprio; tunc ergo clarum est juramentum non obligare. Praeterea fieri potest ut, licet non occurrat obligatio pracepti, nihilominus secluso juramento, et consideratis circumstantiis, id est, necessitate proximi, et incommode temporali, aut peri-

culo, ejus, cui se exponit mutuans aut fidejubens, melius sit et opus consilii mutuare, et fidejubere, et tunc etiam fieri potest tale opus non obstante juramento, quia non obligat ad abstinentiam ab opere consilii, quando non est factum in utilitatem proximi. Et licet fortasse fuerit factum ad consulendum propriæ commoditati, et ad vitandas difficultates, vel molestias quae ex illis actibus nasci solent, nihilominus potest ipsem homo cedere suæ commoditati, propter præstandum consilii opus, et ita non obligabitur juramento, juxta doctrinam superiorius datam.

13. At vero si e contrario tales occurrerent circumstantiae, tantumque esset periculum incommodi sui, vel suorum, ut omnibus penatis judicetur imprudens, vel certe minus prudens, seu minus bonum mutuare, vel fidejubere, tunc obligabit tale juramentum, quia materia illa in individuo capax est talis obligationis, et comprehensa sub generali negatione. Imo quamvis juramentum fuerit generaliter factum, de hac materia videtur interpretandum, quia pro sola illa licitum est, et obligare potest. Et hoc est consentaneum D. Thomae, in illo Quodlibeto, quatenus dicit, quod licet simpliciter non teneatur quis servare tale juramentum, in casu potest teneri. Et haec quidem procedunt, quando juramentum promissorium fit, vel absolute, vel solum intuitu Dei, si vero fiat in gratiam alicujus tertiae personæ, in cuius documentum possunt redundare mutuatio vel fidejussio, si fiant, ut in gratiam alterius creditoris, vel alicujus socii in alio contractu, vel uxoris, filiorum, etc., tunc obligabit juramentum in omni casu, in quo licite servari potuerit, juxta principia supra posita.

14. Exponitur cap. Quemadmodum, § Illud, de Jurejurando. — **Dubium.** — **Solutio.** — **Secundo,** juxta hanc doctrinam intelligenda videtur decisio Innocentii III, in c. *Quemadmodum*, § Illud, de Jurejurando, ubi duas quæstiones proponit. Prima, si vir juret uxori, quod eam super nullo crimen accusabit, quam vim habet juramentum? Et respondet esse temerarium, et non obligare, quia alias etiamsi uxor fieret infidelis, non posset accusare illam, quod constat esse absurdum. Quæ decisio clara et certa est, quoad hoc, ut juramentum non obliget in tota illa universalitate, quam verba illa præ se ferunt, et hoc probat exemplum adductum, et ex illo colligitur generalis regula, scilicet, juramentum illud non obligare in omnibus casibus, in quibus accu-

sare uxorem contigerit esse præceptum, vel certe esse melius, tanquam pertinens ad commune bonum. Dubitari autem potest an tale juramentum obliget pro illis casibus, in quibus servari potest sine culpa, et sine detimento communis boni. Ad quod juxta dicta affirmative respondendum est, quia quoad illam partem juramentum non est de omissione vitiaria, vel impediente majus bonum, ut constat ex altera parte textus statim declaranda; ergo quoad illam partem potest obligare juramentum, quia, ut habet regula juris, utile per inutile non vitiatur. Imo licet verba juramenti absolute proferantur, conditions honestæ intelligendæ sunt, quamvis non apponantur, ut in eodem § notat Glossa; ergo illis subintellectis, obligabit juramentum, præsertim cum sit factum in gratiam alterius.

15. An qui jurat uxori pro adulterio non accusatur, teneatur non accusare illam. — **Tribus modis exponitur juramentum de non prodendo uxorem.** — Altera quæstio illius textus est, si vir juret uxori quod non accusabit illam de adulterio, an obligetur juramento. Ad quam solum respondet Pontifex, tutius esse ut propter jusjurandum vir accusare desistat uxorem ad divortium celebrandum, quanquam denunciare eam possit ad poenitentiam agendam. Quæ decisio videtur obstare his quæ hactenus diximus, quia non accusare adulteram, per se bonum non est, imo videatur turpitudinem involvere, juxta sententiam Chrysostomi seu auctoris Imperfecti, hom. 32, in Matt. : *Patronus turpitudinis ejus est, qui crimen celat uxoris;* et refertur in c. 1. 32, quæst. 1. Et similis sententia habetur in c. *Si vir*, de Adulteriis. Circa hoc autem advertendum est, tribus modis posse intelligi juramentum illud. Primo, ut sit factum post adulterium commissum, quod non pendet in futurum, quia jam emendata est conjux. Secundo, ut sit factum post adulterium commissum, nondum tamen emendatum, sed durante iniqua consuetudine et amicitia. Tertio potest intelligi de juramento facto ante adulterium commissum, sive fiat ante matrimonium contractum ad facilitandum illud, sive post contractum matrimonium ob aliam causam.

16. Primus sensus. — De primo juramento facile intelligitur, ex se licitum esse et obligare, quia imprimis non est contra ullum præceptum divinum, vel humanum, quia nullum est quod obliget virum ad vindicandam propriam injuriam, etiam per publicam justitiam, neque etiam est ita necessarium ad